

НЕОЛИТНИ ПТИЦИ ОТ ПРАИСТОРИЧЕСКОТО СЕЛИЩЕ ПРИ КАЗАНЛЪК

ЗЛАТОЗАР БОЕВ

Сведенията за българските птици през неолита са твърде оскъдни. Първи, макар и непълни, данни за тях се съобщават в работите на бележният наш археолог Рафаил Попов (1876—1940): за Голямата и Царската пещера (П о п о в, 1925), за пещерата Малка Лисца (П о п о в, 1911, 1912, 1925), за пещерата Попин пчелин (П о п о в, 1925), за пещерата Голяма Лисца (П о п о в, 1921а, 1925) — всичките в околностите на Велико Търново. За неолитни кости от птици от Дневата енеолитна и Дервентската и Русенската неолитна могила се съобщава от П о п о в (1908, 1915, 1921б, в). За съжаление тези материали не са запазени нито в сбирките на Археологическия музей при БАН, нито в тези на Националния природонаучен музей при БАН, където попадат след смъртта му събраните от него научни материали. При подновените разкопки на обекта в Русе през 1987 г. не се намериха кости от птици.

Всички тези сведения на Р. Попов всъщност само индикират наличието на костни останки от птици. В нито един случай не е определяна видовата им принадлежност, а само за два обекта (Дневата могила) и Коджадерменската могила (П о п о в, 1909) е посочен видът на костите — съответно *tarsometatarsus* и *humerus*, *ulna* и *tarsometatarsus*.

Д е п п е л л (1978) също съобщава за намерени „неопределени птични кости“ (табл. 48) от неолитната могила при с. Челопеч, Софийско (VI хилядолетие пр. н. е.). К о в а ч е в и М и н к о в (1986) са намерили кости от „лебед“ (с. 89) в раннеолитното селище край гр. Ракитово; И в а н о в и В а с и л е в (1975) — кости от *Anser anser*, *Anas platyrhynchos* и *Cygnus* sp. и неопределени птични кости от енеолитната могила при с. Голямо Делчево, Варненско, а В а с и л е в (1983) — кости от *Tetrao urogallus*, *Anser anser*, *Anas platyrhynchos*, *Cygnus cygnus* и неопределени птични кости от енеолитната могила при с. Овчарово, Търговишко.

В докторската си дисертация К о в а ч е в (1988) съобщава, че от неолитната селищна могила в Казанлък са били намерени общо 114 птични кости, принадлежащи на 81 екземпляра птици. Възрастта им се определя на ранен — среден неолит (6000—5000 г. пр. н. е.). Те съставлявали 0,37% от цялото количество кости (30 475 бр.) и 2,32% от броя на екземплярите (3600 екз.). През 1984 г. част от тези материали ни бяха предоставени от проф. д-р Ковачев за определяне, за което му изказваме благодарност. Сред тях бяха и първите надеждно определени останки от тетрева в България (Б о е в, 1988). Впоследствие след приключване на археозоологичното изследване на селищната могила, организирано и ръководено от проф. Румен Катинчаров, тези материали са били загубени (Г. Ковачев, устно съобщ.) през 1989 г. По такъв начин повечето от тях остават непубликувани. В посочената дисертация се споменава за останките на „лебед, пеликан, дива гъска, дива патица, глухар, тетрев, фазан, яребица и орел“ (с. 8), датирани на ранен неолит.

Общо те възлизат на 96 броя от 65 екз. (0,54% от броя на костите и 3,34% от броя на екземплярите). Неопределени са останали 55 кости от 6 вида (К о в а ч е в, 1988). Според същия автор от средния неолит в това находище са намерени други 16 кости (0,11% от общия брой на костите от този период), принадлежащи на 4 вида птици. Шест от тези кости също били неопределени. Детерминираните костни останки били на „. . . дива гъска, лебед, пеликан и глухар“ (с. 12). На с. 15 се посочва, че „. . . кости на тетрев, фазан, пеликан, брадат лешояд и полска яребица се откриват за първи път в наши праисторически обекти“.

Част от определените от нас материали (19 кости, принадлежащи на 14 екз. птици) не са включени в работата на К о в а ч е в (1988), а друга част са споменати в нея съвсем непълно, поради което настоящата статия цели да представи всички налични досега сведения за неолитните птици от находището в Казанлък. Всички кости принадлежат на възрастни екземпляри. По повърхностите им липсват следи от разрязване, но някои от тях (лява раменна кост от тетрев) са овъглени, т. е. в част от случаите птичето месо се е приготвяло за храна на пряк огън. Макар обемът на обсъжданата извадка от материала да е доста ограничен, видовият състав, който установяваме, е твърде разнообразен. Костните останки се отнасят към 8 вида птици, 7 от които понастоящем са редки, застрашени или изчезнали от орнитофауната на България. Най-многобройни сред тях са останките от тетрев, дропла и сив жерав, представени с по 4 кости (табл. 1).

ВИДОВ СЪСТАВ

Тетрев (*Tetrao tetrix* (L.))

Материал: humerus sinistra proximalis ad.; os synsacrum, pars axialis ad.; os synsacrum, pars axialis ad., humerus sinistra ad. (фиг. 1). Първите

Т а б л и ц а 1

Разпределение на костните останки от птици по видове

Вид	Костни останки, бр.	Екземпляри, бр.
<i>Tetrao tetrix</i>	4	4
<i>Otis tarda</i>	4	2
<i>Grus grus</i>	4	2
<i>Corvus corone cornix</i>	3	2
<i>Cygnus olor</i>	1	1
<i>Aquila chrysaetos</i>	1	1
<i>Tetrao urogallus</i>	1	1
<i>Bubo bubo</i>	1	1
(<i>Perdix perdix</i>)*	?	?
(<i>Anas platyrhynchos</i>)	?	?
(<i>Pelecanus</i> sp.)	?	?
(<i>Phasianus colchicus</i>)	?	?
(<i>Gypaetus barbatus</i>)	?	?
(<i>Cygnus</i> sp.)	?	?
(<i>Anser</i> sp.)	?	?
(Falconiformes fam.)	?	?

Сведенията за видовете, чиито названия са дадени в скоби, са приведени по К о в а ч е в (1988).

3 кости са съобщени от Б о е в (1988). Всъщност това е първото надеждно сведение, подкрепено с доказателствен материал, за някогашното разпространение на тетрева в България. Допуска се, че тетревът е изчезнал от фауната на страната в края на миналия век (Б о е в, 1985а). През последните години в България се правят опити за интродуциране и натурализиране на този вид по линия на Съюза на ловците и риболовците в Западните Родопи.

Дропла (*Otis tarda* L.)

Материал: tibiotalus dextra distalis ad. (фиг. 2,а), tibiotalus sinistra distalis ad. (фиг. 2,б), carpometacarpus dextra ad. (фиг. 2, в), humerus dextra proximalis ad. (фиг. 2, г). Като едра птица, обитаваща на ята откритите равнинни ландшафти, дроплата от дълбока древност винаги е представлявала обект на лов. Останки от този вид в България досега са намирани в селища от античността до средновековието: Кабиле (I хилядолетие пр. н. е.—VI в. от н. е.; Б о е в, Р и б а р о в, 1993), Ясъ-Тепе (IX—VII в. пр. н. е.; Р и б а р о в, Б о е в, 1990), Карнобат (VI—IX в.; Б о е в, in press), Хисарлъка (X—XII в.; Б о е в, Р и б а р о в, 1989) и Никополис ад Иструм (II—VI в.; Б о е в, 1991). Тези данни показват, че в миналото дроплата е обитавала много по-обширни райони от страната, като се е срещала не само в Дунавската равнина и Горнотракийската низина, но дори и в по-ограничени по площ равнинни райони, каквато е и Казанлъшката котловина. Сега дроплата е включена в „Червена книга на НР България“ като силно застрашен вид (Б о е в, 1985б), но през последните две-три десетилетия тя напълно изчезна като гнездящ вид от гнездовата орнитофауна на България.

Фиг. 1. *Tetrao tetrix*—humerus sinistra (сн. Виктор Хазан)

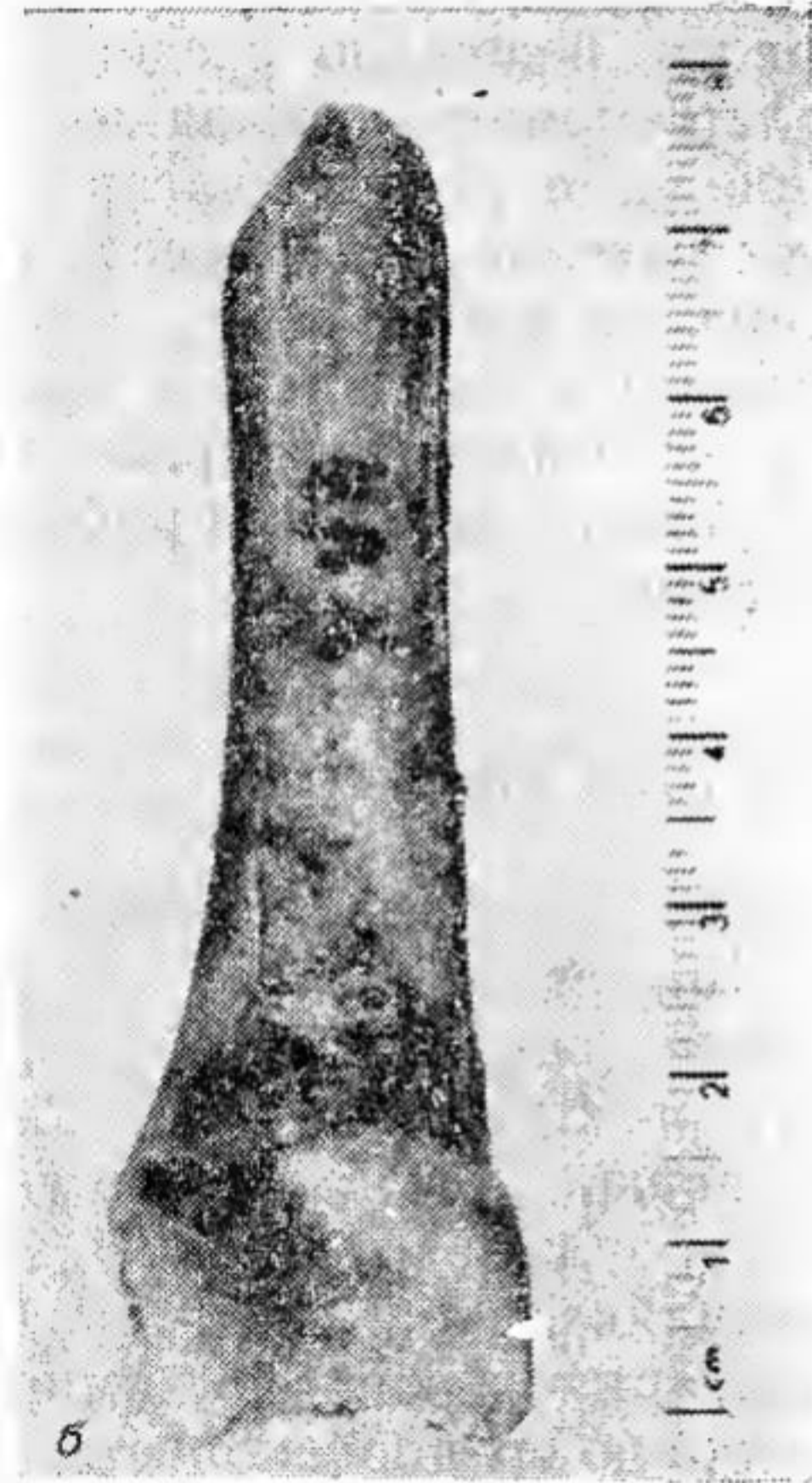

Сив жерав (*Grus grus* (L.))

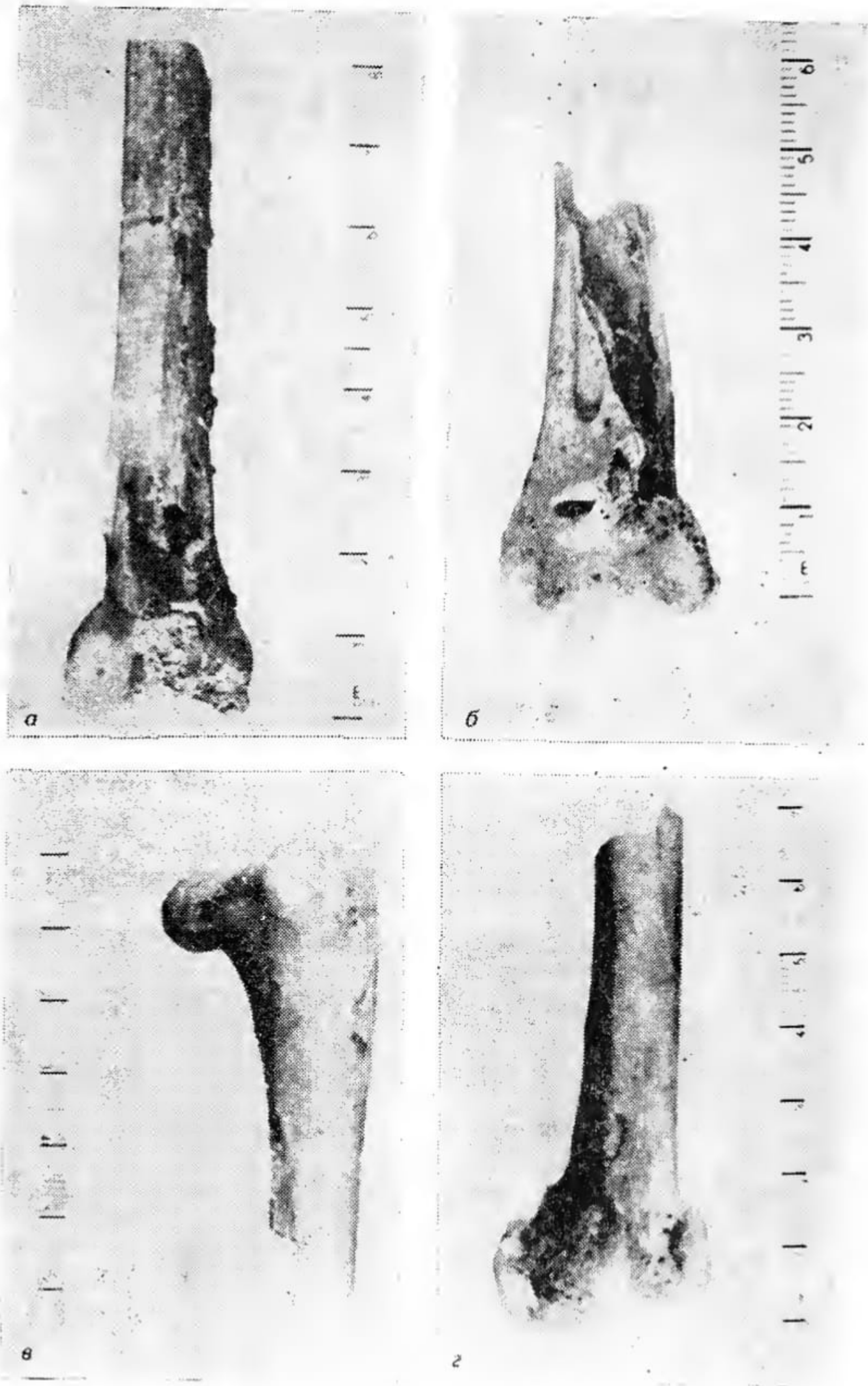
Материал: tibiotalus sinistra distalis ad. (фиг. 3,а), tibiotalus dextra distalis ad. (фиг. 3, б), femur dextra proximalis (фиг. 3,в), femur dextra distalis ad. (фиг. 3,г). Находките от Казанлък на този вид засега са най-древните в страната. По археозоологични материали сивият жерав е известен от селищата Ясъ-Тепе и Кабиле и крепостта „Баба Вида“ (IX—XVII в.) (Б о е в, in press). Като гнездящ вид той е изчезнал от страната през 50-те години на настоящото столетие, но приблизително дотогава се е считал за ловен обект. Отделни екземпляри от мигриращите ята, спрели за почивка край водоемите в низините, често са били предмет на лов (П е т р о в, 1950). Със значителната си телесна маса (4500—6100 g; К у р о ч к и н, 1987) сивият жерав несъмнено е представлявал ценна плячка за неолитните ловци. Сега видът е включен в „Червена книга на НР България“ като изчезнал за гнездовата ни орнитофауна (Б о е в, 1985 в).

Сива врана (*Corvus corone cornix* L.)

Материал: ulna sinistra ad. (фиг. 4, а), tarsometatarsus sinistra ad.

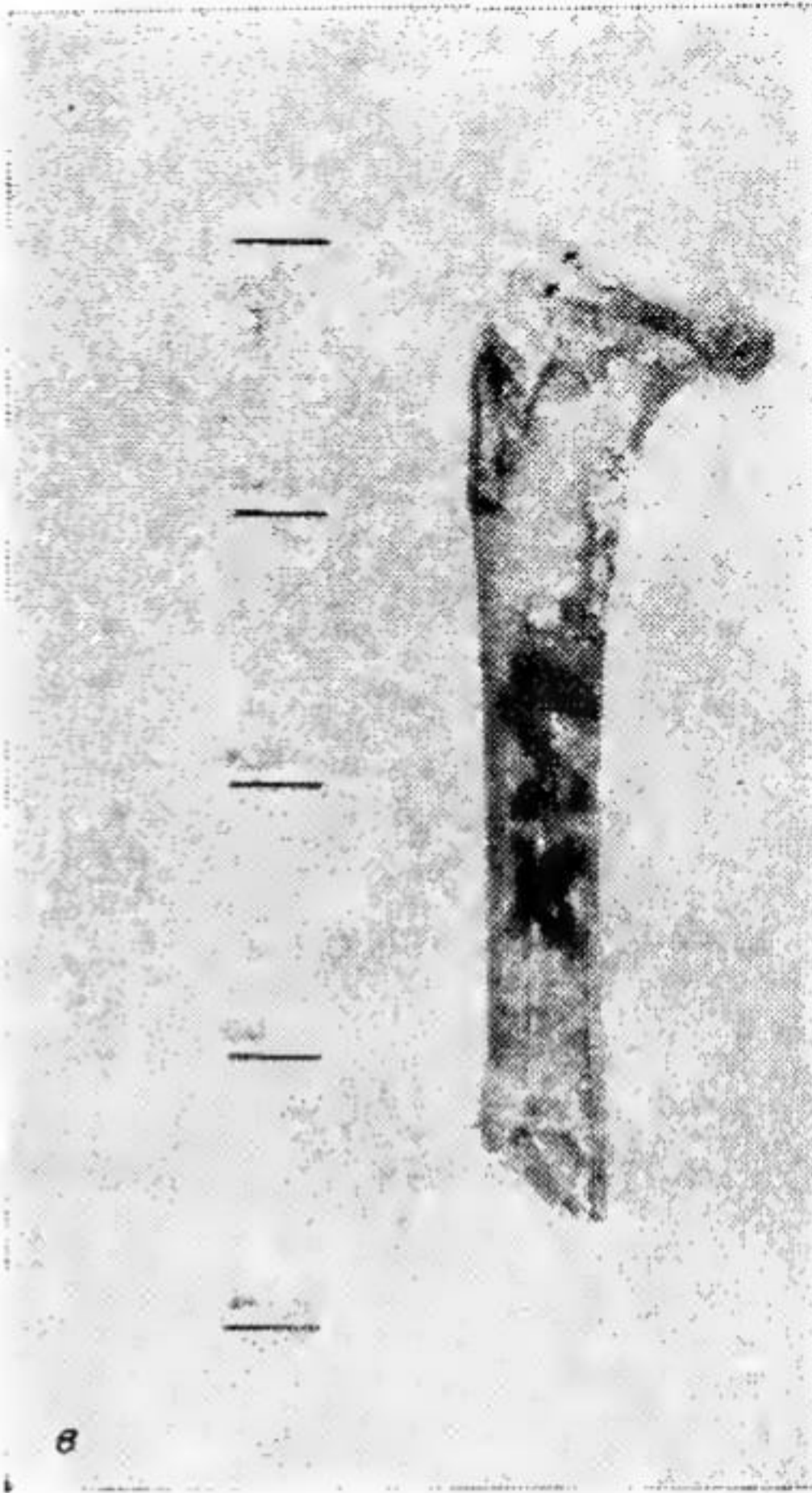
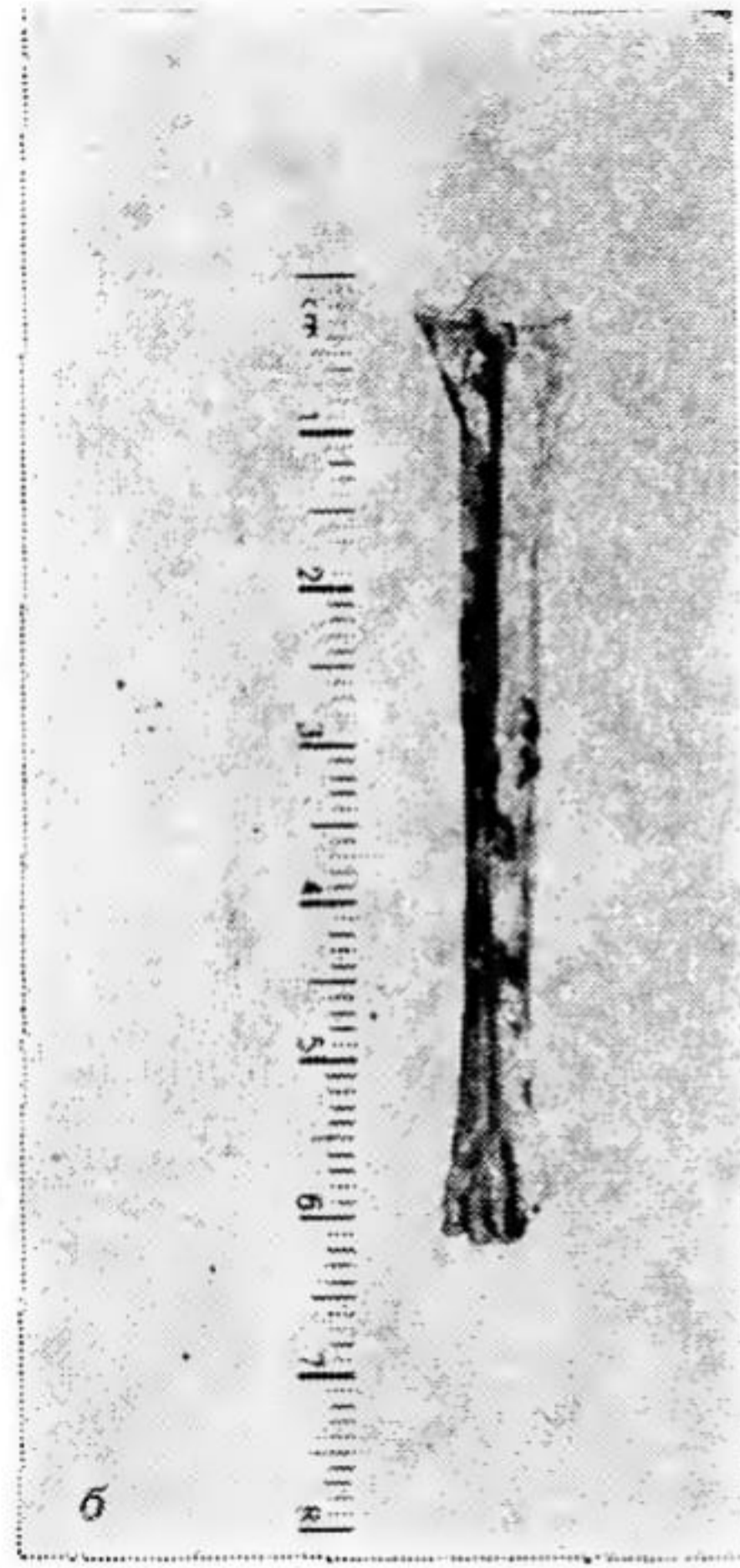
Фиг. 2. *Otis tarda*
 а — tibiotarsus dextra distalis ; б — tibiotarsus sinistra distalis;
 в — carpometacarpus dextra; г — humerus dextra proximalis (сн.
 Виктор Хазан)

Фиг. 3. *Grus grus*

a — tibiotarsus sinistra distalis; *б* — tibiotarsus dextra distalis;
в — femur dextra proximalis; *г* — femur dextra distalis (ср. Виктор
 Хазан)

(фиг. 4, б), femur dextra proximalis ad. (фиг. 4, в). Сивата врана е един от първите заселници на древните селища в Европа. Досега у нас е установена единствено в средновековната ни столица Велики Преслав (IX—X в.) (Боев, Илчев, 1989; Боев, Илчев — под печат). Честото присъст-

Фиг. 4. *Corvus corone cornix*
 а — ulna sinistra; б — tarsometatarsus sinistra; в — femur dextra proximalis (сн. Виктор Хазан)

вие на врановите птици в археозоологичните материали се дължи на някои страни от биологията им. Като полифаги и некрофаги те са редовни посетители на селищните сметища, където търсят храната си сред отпадъците. От друга страна, като сравнително едри птици (670—740 g; Р у с т а м о в, 1954) сивите врани е възможно инцидентно да са били използвани и за храна на домашни хищници (кучета, котки), а в редки случаи — и от хората.

Скален орел (*Aquila chrysaetos* (L.))

Материал: tarsometatarsus sinistra ad. (фиг. 5). По всяка вероятност присъствието на вида е случайно, т. е. едва ли скалните орли са били предмет на лов от обитателите на неолитното селище. Както и враните, по-скоро те са били привлечени там от животинските остатъци от храната на населението. Възможно е и като едра граблива птица с внушителни размери скалният орел да е имал и тотемно значение. Днес този вид е твърде рядък и е внесен в „Червена книга на НР България“ (С п и р и д о н о в, 1985). Находищата на гнездящите двойки са локализирани в планинските райони главно поради относително по-слабото преобразуване на природната среда в тях. В недалечното минало (докъм края на XIX в.) скалният орел се е срещал и в равнинните части от страната (E l w e s, В и с k l e y, 1870, цит. по С и м е о н о в, 1990). Безспорно преди около 8000 г. неусвоените низини и равнини в България се населявали от много по-многочислена популация на този вид, вкл. и подбалканските полета и Казанлъшката котловина.

Глухар (*Tetrao urogallus* L.)

Материал: tarsometatarsus sinistra distalis (фиг. 6). В Европа и Азия глухарът е най-едрата (1700—6450 g; П о т а п о в, 1985) кокошоподобна

Фиг. 5. *Aquila chrysaetos* — tarsometatarsus sinistra (сн. Виктор Хазан)

Фиг. 6. *Tetrao urogallus* — tarsometatarsus sinistra distalis (сн. Виктор Хазан)

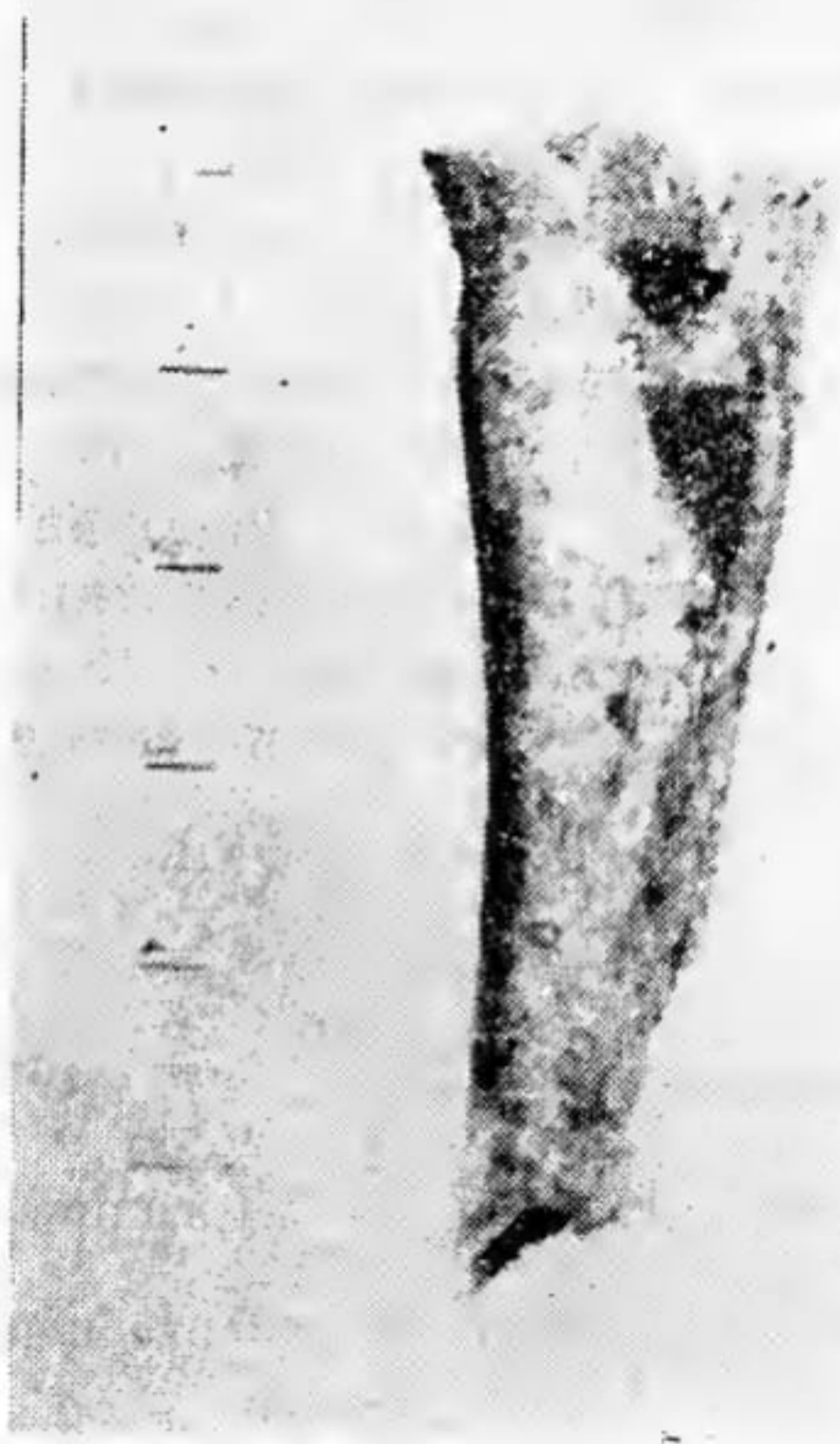
ловна птица. За ловците от древността са били ценни както мъжките, така и женските екземпляри. В наши дни той все още е обект на лов, макар да е включен като застрашен вид в „Червена книга на НР България“ (Боев, 1985 г), но трябва да се отбележи, че съвременните ловци се стремят предимно към мъжките екземпляри, които имат трофейно-декоративна стойност. Днес ареалът на глухаря в страната обхваща “. . .отделни изолирани находища в Родопите. . ., Пирин. . ., Стара планина. . ., Витоша. . . и Средна гора. . .“ (Нанкинов, 1990). Като целогодишен обитател на нашите гори и птица с едри телесни размери и ценни вкусови качества на месото, глухарят в древността се ценял високо като дивеч. От археологическите обекти в страната видът е известен от с. Голямо Делчево, Варненско (енеолит; Иванов, Василев, 1975), средновековното селище на Хисарлъка край Сливен (X—XII в.; Боев, Рибаров, 1989) и крепостта „Баба Вида“ — Видин (IX—XVII в.; Боев, in press). Всички споменати находища са отдалечени от съответните им най-близки участъци от размножителния ареал на вида в страната и маркират неговото съкращаване в историческата епоха.

Бухал (*Bubo, bubo* (L.))

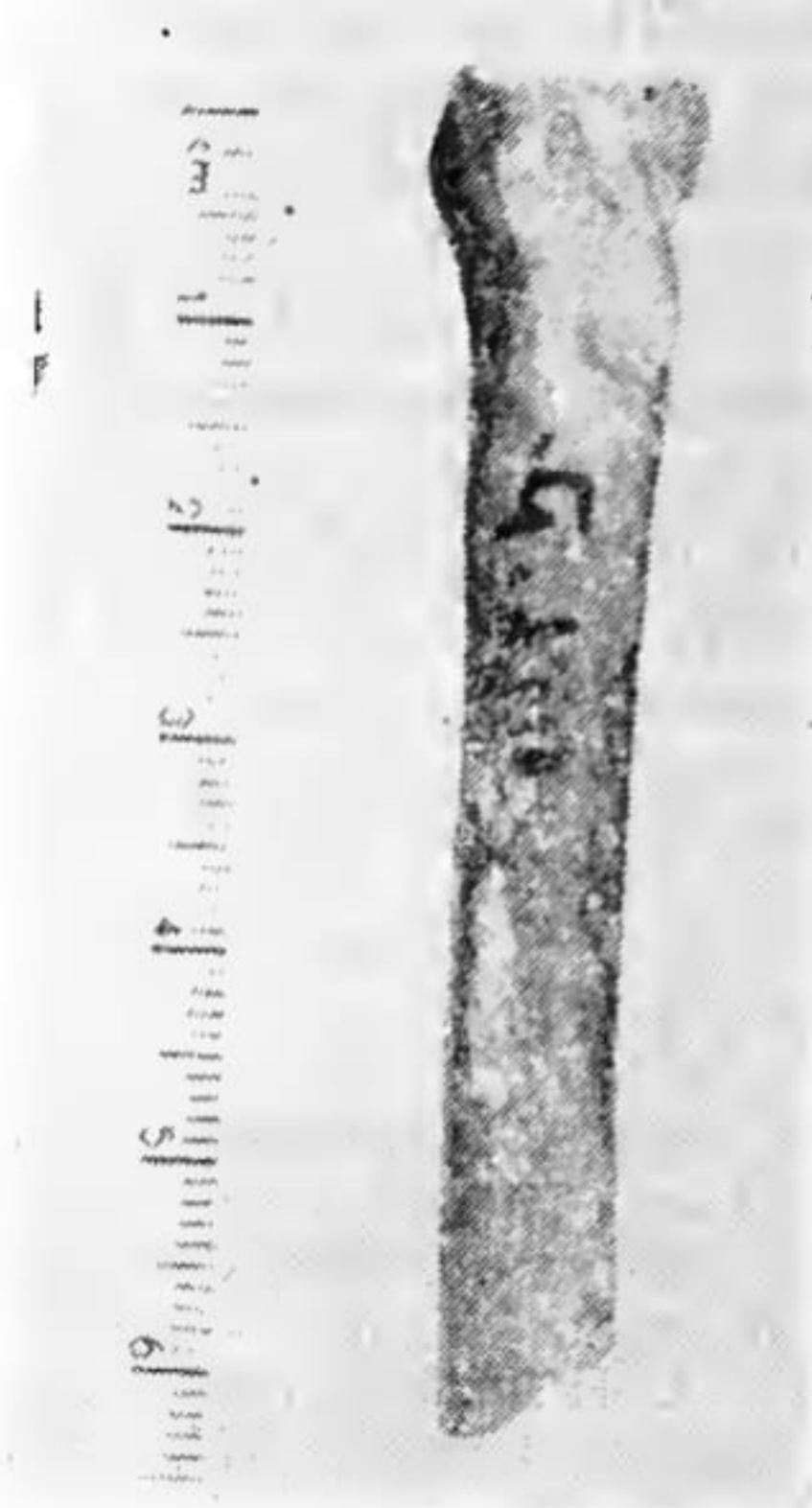
Материал: tarsometatarsus sinistra proximalis ad. (фиг. 7). Като птица с нощна активност, бухалът е сравнително лесна плячка за хора и животни (главно вранови и дневни грабливи птици), когато е атакуван през деня. Вероятно птицата е имала някакво обредно или друго значение. Възможно е да са били използвани дългите остри нокти на краката за направата на някои сечива (например остриетата на харпуни за риболов и пр.), подобно на ноктите на бялата (полярната) сова (*Nyctea scandiaca* (L.)) в Шотландия през неолита (Eashtam, 1990). Бухалът не се среща на Британските острови, където най-едрият представител на разряда е бялата сова. Днес бухалът е застрашен вид и е включен в „Червена книга на НР България“ (Симеонов, 1985). Общата му численост е не повече от 150 двойки. Обикновено се среща във височинния диапазон между 100 и 300 m надм. в. в близост с реки (Симеонов, Мичев, 1984). В гнездовия период хранителният (ловният) участък на двойката достига до 50 km². Находището при Казанлък отговаря на посочените особености. Река Тунджа е основната водна артерия, преминаваща през Казанлъшката котловина, и по всяка вероятност удобните за гнездене местообитания на вида през неолита са били значително повече.

Ням лебед (*Cygnus olor* (G m.))

Материал: radius sinistra distalis ad. (фиг. 8). Немият лебед в миналото е бил най-едрият водоплаващ дивеч. Като обитател на стоящи водоеми с обрасли с тръстика или открити брегове заедно с останалите гъскоподобни птици е представлявал ловен интерес от дълбока древност. Досега е установен в три селища в страната — край Урдовиза, Никополис ад Иструм и Кривня. Застрашен от изчезване вид. Включен е в „Червена книга на НР България“ (Нанкинов, 1985). Съкращаването на площта и броя на блатата е главната причина за намаляване числеността на гнездящите у нас птици (5—20 двойки в началото на 80-те години — Нанкинов, 1985). Днес немият лебед е предимно прелетен и зимуващ вид в България.

Фиг. 7. *Bubo bubo* — tarsometatarsus sinistra proximalis (сн. Виктор Хазан)

Фиг. 8. *Cygnus olor* — radius sinistra distalis (сн. Виктор Хазан)

Други видове птици

Освен установените от нас 8 вида птици К о в а ч е в (1988) съобщава за намерени костни останки от други 6 вида: „ . . . пеликан, дива гъска, дива патица, . . . фазан, яребица. . . “ (с. 8), както и от брадат лешояд (с. 22).

Досега у нас брадатият лешояд (*Gypaetus barbatus* (L.)) е установен единствено в римския град Никополис ад Иструм (II—VI в.) край с. Никюп, Великотърновско (Б о е в, 1991). От 30 години видът не гнезди в страната. Гнездовите му находища се разполагали в скалисти планински терени (Б о е в, 1985д), каквито и днес не са рядкост в съседните на Розовата долина планини.

Сред събраните материали би могло да се очаква наличие на останалите водолюбиви и ловни видове птици — патиците и гъските винаги са били ловни обекти, а в разливите край реката вероятно такъв дивеч не е бил рядкост. Някогашните блата в района явно са предоставяли убежище и за по-едри рибоядни птици като пеликаните. Розовият пеликан (*Pelecanus onocrotalus* L.) по археозоологични материали досега е установен в селището от ранно-бронзовата епоха при Урдовиза (днес Китен; 3000—2000 г. пр. н. е.; Б о е в, Р и б а р о в, 1990), римската вила на император Константин Велики в гр. Костинброд (III—IV в., В о е в, in press) и средновековното селище при с. Кривня, Разградско (IX—X в., В о е в, in press).

По-интересно е намирането на полската яребица (*Perdix perdix* (L.)), която е обитател на открити равнинни терени. Това показва, че наред с крайречните блатно-езерни екотопи в района е имало и открити безлесни участъци, в които неолитните ловци също са ловували. Намирането на колхидския фазан, населяващ крайречните храстово-дървесни съобщества, е указание за някогашното му по-широко разпространение в долината на

р. Тунджа, където се беше запазил в сравнително чист вид допреди двадесетина години. По костни останки разпространението на колхидския фазан в България през последните 2000 г. е установено в редица древни селища в Дунавската равнина, Лудогорието и Тракийската низина (В о е в, in press).

Независимо от ограничения обем на материала представените данни допълват информацията ни за разпространението и видовия състав на птиците в България през неолита. Те посочват по-широкото разпространение в миналото на някои от най-редките и застрашени от изчезване птици от съвременната българска орнитофауна. Действително, както посочва К о в а ч е в (1988), „. . . за първи път в наш праисторически обект се откриват толкова много кости. . .“ (птичи кости — б. а.), но за съжаление почти половината от тях са отстанали неопределени и впоследствие са загубени.

ЛИТЕРАТУРА

- Б о е в, З. 1988. Първи доказателства за съществуването на тетрева (*Tetrao tetrrix* (L.)) (Aves, Tetraonidae) в България. — *Acta zool. bulg.*, 36, 72—77.
- Б о е в, З. 1991. Птиците на римския град Никополис ад Иструм (II—VI в.) при с. Никюп, Ловешка област. — *Hist. nat. bulg.*, 3, 92—102.
- Б о е в, З., Н. И л и е в. 1989. Птиците в храната на населението от Вътрешния град на Велики Преслав (IX—X в.). — *Археология*, 4, 46—49.
- Б о е в, З., Н. И л и е в. 1991. Птиците и тяхното значение за жителите на Велики Преслав (IX—X в.). — *Археология*, 3, 43—48.
- Б о е в, З., Г. Р и б а р о в. 1989. Птиците в бита на жителите от средновековното селище на Хисарлъка (Сливен, X—XII в.). — *Изв. на музеите от Югоизт. България*, 12, 207—212.
- Б о е в, З., Г. Р и б а р о в. 1990. Орнитофауната на потъналото селище при Урдовиза (дн. Китен) от раннобронзовата епоха. — *Археология*, № 2, 53—57.
- Б о е в, З., Г. Р и б а р о в. 1993. Птиците от античния град Кабиле (I хил. пр. н. е. — VI в. н. е.) край с. Кабиле, Бургаска област. — *Hist. nat. bulg.*, № 4, 68—77.
- Б о е в, Н. 1985а. Тетрев (*Lyrurus tetrrix* (L.)). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, 94—95.
- Б о е в, Н. 1985б. Голяма дропла (*Otis tarda* L.). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, 101—103.
- Б о е в, Н. 1985в. Сив жерав (*Grus grus* (L.)). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, 99—100.
- Б о е в, Н. 1985г. Глухар (*Tetrao urogallus* L.). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, 95—96.
- Б о е в, Н. 1985д. Брадат лешояд, брадат орел (*Gypaetus barbatus* (L.)). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, 82—83.
- В а с и л е в, В. 1983. Животновъдството и ловът на населението от енеолитното селище при с. Овчарово. — *Разкопки и проучвания*, № 7, 67—79.
- И в а н о в, Ст., В. В а с и л е в. 1975. Проучвания на животинския костен материал от праисторическата селищна могила при с. Голямо Делчево. — *Разкопки и проучвания*, № 5, 245—302.
- К о в а ч е в, Г. 1988. Дивите и домашните животни от неолитните селища край Казанлък, Ракитово и Калугерово — остеоскопични и остеометрични изследвания. Автореф. докт. дис., Висш инст. по зоотехн. и вет. мед. Стара Загора. 36 с.
- К о в а ч е в, Г., Цв. М и н к о в. 1986. Дивите животни от праисторическото селище край Ракитово. — *Год. на СУ „Кл. Охридски“*, Биол. фак., 77, № 1 — зоол., 87—100.
- К у р о ч к и н, Е. 1987. Серый журавль — *Grus grus* (L i n n a e u s, 1758). — В: Птицы СССР, Курообразные — Журавлеобразные. Л., Наука, 266—279.
- Н а н к и н о в, Д. 1985. Ням лебед (*Cygnus olor* G m.). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, 59.
- Н а н к и н о в, Д. 1990. *Tetrao urogallus* (L i n n a e u s, 1758) — Глухар. — В: Фауна на България. Т. 20. Aves. Част I. С., БАН, 226—229.
- П е т р о в, Ал. 1950. Жерав, сив жерав (*Grus grus* L.). — В: Нашите ловни птици. С., Физкултура, 41—42.
- П о п о в, Р. 1908. Принос към предисторията на България. — *Сборник нар. умотв., наука и книжнина*. Т. 24. С., 1—18.

- П о п о в, Р. 1909. Коджа-Дерменската могила. — Период. спис., 21, № 7—8, 503—562.
- П о п о в, Р. 1911. „Малката пещера“ в Търновския Дервент. — Естествознание, 3, 148—166.
- П о п о в, Р. 1912. Разкопки в „Малката пещера“ при Търново през 1909 г. — Изв. на Българ. Археол. д-во, II — 1911 г., 248—256.
- П о п о в, Р. 1915. Предисторическата Денева могила при с. Салмзново. — Изв. на Българ. Археол. д-во, IV — 1914 г., 148—225.
- П о п о в, Р. 1921а. Пещерата „Голяма Лисца“. — Естествознание и география, 6, № 2—3, 95—105.
- П о п о в, Р. 1921б. Предисторическата могила до гр. Русе. — Развигор, № 25, 25 юни 1921 г.
- П о п о в, Р. 1921в. Материали за предисторията на България. 2. Селищна могила при гр. Русе. — В: Год. на Нар. музей за 1921 г., 215—236.
- П о п о в, Р. 1925. Беяковското плато — пещери и доисторически селища. — В: Материали за археологическа карта на България. Т. 3. С., 1—58.
- П о т а п о в, Р. 1985. Род *Tetrao Linnaeus*, 1758 — Глухари. — В: Фауна СССР. Птицы. Т. 3, вып. 1. Л., Наука, 274—384.
- Р и б а р о в, Г., З. Б о е в. 1990. Проучване на животинските останки от селището Ясъ-Тепе при Ямбол от късножелязната епоха. — Интердисципл. изследв. на археолог. инст. при БАН, 17, 83—90.
- Р у с т а м о в, А. 1954. Обыкновенная серая ворона *Corvus corone cornix* L. — В: Птицы Советского союза. Т. 5. М., Сов. наука, 25—33.
- С и м е о н о в, С. 1985. Бухал (*Bubo bubo* (L.)). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, с. 122.
- С и м е о н о в, С. 1990. *Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758) — Скален орел. — В: Фауна на България. Т. 20. Aves. С., БАН, 198—201.
- С и м е о н о в, С., Т. М и ч е в. 1984. Съвременен разпространение на бухала (*Bubo bubo* (L.)) в България. — Екология, 15, 28—34.
- С п и р и д о н о в, Ж. 1985. Скален орел (*Aquila chrysaetos* (L.)). — В: Червена книга на НР България. Т. 2. Животни. С., БАН, с. 80.
- В о е в, Z. (in press). Birds from Antiquity in the Bulgarian Lands. — Contributions in Science.
- D e n n e l l, R. 1978. Early Farming in South Bulgaria from the VI to III Millennium B. C. — BAR Interat. Ser. (Supplementary), 45, (Oxford). 304 p.
- E a s t h a m, A. 1990. Listen to the Birds. Sixth Internat. — In: Conf. of the Internat. Council for Archaeozoology, May 21—25 1990, Washington. Abstracts.
- E l w e s, H., T. B u c k l e y. 1870. A List of the Birds of Turkey. — Ibis, 2, 6-59, 188—201, 327—341.

Адрес на автора:

Постъпила на 14.IX. 1990 г.

Златозар Боев
Национален природонаучен музей при БАН
бул. „Цар Освободител“ № 1, 1000 София

NEOLITHIC BIRDS FROM THE PREHISTORIC SETTLEMENT AT KAZANLUK

ZLATOZAR BOEV

(Summary)

The settlement mound at Kazanluk (Early Neolithic, 6000-5000 years B. C.) is the richest of bird bone remains prehistoric settlement in Bulgaria. Unpublished data on 8 species, represented by 19 bones and 14 specimens, are adduced: *Tetrao tetrix*, *Ovis tarda*, *Grus grus*, *Cygnus olor*, *Aquila chrysaetos*, *Tetrao urogallus*, *Bubo bubo*, and *Corvus corone cornix*. The first seven of them are included in the Red Data Book of Bulgaria as rare or endangered species of the recent Bulgarian avifauna. These data add our scanty information on the distribution and species composition of birds in the country during the Early Holocene. They indicate the wider distribution of some of the rare bird species of the recent Bulgarian fauna in the past.